

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/25/2023
Identifikačné číslo spisu:	8417207155
Dátum vydania rozhodnutia:	27.03.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8417207155.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: I. I., nar. XX.XX.XXXX, bytom Y. XXXX/XX, G. H., právne zastúpený: Mgr. Peter Kupka, Hlavná 23, Trnava, proti žalovanému: I. Č., nar. XX.XX.XXXX, bytom U. XXX/XX, G. H., právne zastúpený: inLEGAL, s.r.o., so sídlom Kamenárska 17A, Bratislava, IČO: 52 645 991, o ochranu osobnosti s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Kežmarok (teraz Okresný súd Poprad) pod sp. zn. 2C/70/2017, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 2Co/39/2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 23.novembra 2022 č. k. 2Co/39/2021 v napadnutej časti, týkajúcej sa nároku na náhradu trov odvolacieho konania, z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě a ľ š i e konanie.

Odôvodnenie

I.

1. Okresný súd Kežmarok (teraz Okresný súd Poprad - § 2 ods. 22 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov, ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo dňa 14. mája 2021 č. k. 2C 70/2017 - 383 zamietol žalobu a žalovanému voči žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

II.

2. V konaní o odvolaní žalobcu Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (výrok I.) a stranám nepriznal náhradu trov odvolacieho súdu (výrok II.). Vo vzťahu k výroku o trovách odvolacieho konania v odôvodnení rozsudku uviedol, že rozhodol „podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP. S ohľadom na výsledok konania žalobca nemá právo na náhradu trov a žalovaný si náhradu trov tohto štádia konania neuplatnil.“

3. Rozsudok bol žalovanému doručený dňa 01. 02. 2023 a žalobcovi dňa 15. 02. 2023.

III.

4. Rozsudok odvolacieho súdu napadol žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) včas podaným dovolaním dňa 06. 02. 2023 vo výroku II., teda v časti výroku o trovách konania, a to z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

5. Nesprávny procesný postup súdu, ktorým mu bolo znemožnené, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP, dovolateľ vo vzťahu k rozhodnutiu o nároku na náhradu trov konania vzhliadol v jeho nepreskúmateľnosti a arbitrárnosti, v priamom rozpore so samotným znením, obsahom a zmyslom ustanovenia § 255 ods. 1 CSP, keď v zmysle § 262 CSP o náhrade trov konania rozhoduje súd bez návrhu, teda ex offio.

6. Nesprávne právne posúdenie otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutom výroku, ako dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, namietol čo do právneho názoru odvolacieho súdu, „že žalovaný nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania v zmysle § 255 ods. 1 CSP z toho dôvodu, že si náhradu trov tohto štádia konania neuplatnil“.

7. Nesprávnosť riešenia právnej otázky odvolacím súdom podľa dovolateľa spočíva v tom, že nepriznanie náhrady trov konania je zo svojej podstaty výnimočným rozhodnutím, prijatým na základe zváženia všetkých relevantných okolností konkrétneho prípadu a na základe prísne reštriktívneho výkladu § 257 CSP v ňom obsiahnutej formulácie „dôvody hodné osobitného zreteľa“.

V rozsudku nie je žiadna zmienka o aplikácii § 257 CSP odvolacím súdom, keď ani neboli dané dôvody na jeho aplikáciu a zároveň odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia neuvádza žiadne dôvody hodné osobitného zreteľa pre nepriznanie trov odvolacieho konania žalovanému.

Žalovaný bol v odvolacom konaní úspešný na 100%, nakoľko odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu a preto mu mal súd bez ďalšieho priznať trovy odvolacieho konania.

8. Nadnesená právna otázka by podľa dovolateľa mala byť riešená tak, že „ak má strana sporu v konaní úspech v celom rozsahu (100%), odvolací súd jej s poukazom na ustanovenie § 255 ods. 1 CSP nemôže nepriznať trovy odvolacieho konania s odôvodnením, že si náhradu trov tohto štádia konania neuplatnila, nakoľko o nároku na náhradu trov konania rozhoduje súd ex offio aj bez návrhu.“

9. Z uvedených dôvodov žalovaný navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu v dovolaní napadnutom výroku zrušil a vec vrátil Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.

10. Žalobca sa k dovolaniu žalovaného, doručeného mu 13. 03. 2023, nevyjadril.

IV.

11. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal prípustnosť a dôvodnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP).

12. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

13. V zmysle § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

15. V danom prípade, dovolať namietol vadu zmätočnosti konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, spočívajúcu v zmätočnosti a nepreskúmateľnosti rozhodnutia z dôvodu nedostatočného odôvodnenia výroku o trovách odvolacieho konania a v priamom rozpore so samotným znením, obsahom a napokon aj zmyslom zákonného ustanovenia § 255 ods. 1 CSP.

Relevantná právna úprava

Podľa § 220 ods. 2 CSP v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Podľa § 255 ods. 1 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

Podľa § 257 CSP výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

Podľa § 262 ods. 1 CSP o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

Podľa § 262 ods. 2 CSP o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie v lehote do 60 dní po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

Podľa § 396 ods. 1 CSP ustanovenia o trovách konania pred súdom prvej inštancie sa použijú aj na odvolacie konanie.

16. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu zmätočnosti konania v zmysle § 420 písm. f) CSP sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie.

Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. aj o právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu.

17. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, ... , že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. *García Ruiz v. Španielsko*, *Vetrenko v. Moldavsko*, *Kraska v. Švajčiarsko*).

18. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa

zaobera sa všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj so špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak je nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

19. Taktiež v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa teda odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

20. Pokiaľ dovolateľ namieta, že napadnuté uznesenie odvolacieho súdu trpí vadou zmätočnosti, nedostatočného odôvodnenia a nepreskúmateľnosti, túto námietku dovolací súd nepovažoval za dôvodnú.

21. Povinnosť súdu riadne a presvedčivo odôvodniť svoje rozhodnutie (§ 220 ods. 2 CSP) sa nevzťahuje len na odôvodnenie rozhodnutia vo veci samej, ale aj na rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania, ktorý nárok vyplýva z procesného predpisu (CSP), a to aj v prípade trov odvolacieho konania.

22. V súlade s ustanovením § 220 ods. 2 CSP preto odvolací súd v prípade potvrdenia rozhodnutia súdu prvej inštancie vo veci samej i trov konania musí odôvodniť svoje rozhodnutie o trovách konania (o nároku na ich náhradu) riadne a presvedčivo.

23. Zásada úspechu strany v konaní, upravená v ustanovení § 251 CSP, je základným kritériom priznania náhrady trov konania.

24. Z ustanovenia § 255 ods. 1 CSP nevyplýva, že by strany sporu boli povinné uplatniť si náhradu trov konania, naopak nárok na takú náhradu strana nadobúda práve na základe úspechu v spore. Na rozdiel od úpravy platnej pred 01. 07. 2016 (§ 151 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok) Civilný sporový poriadok na účely priznania náhrady trov úspešnej strane sporu neupravuje jej povinnosť takú náhradu uplatniť (navrhnuť).

25. Ak napriek plnému úspechu strany súd uváži, že vzhľadom na existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 257 CSP) nie je dôvod aplikovať ustanovenie § 255 ods. 1 CSP (pomer úspechu strán vo veci), musí vzhľadom na vyššie uvedené, takú úvahu premietnuť aj do písomného vyhotovenia rozhodnutia, t. j. riadne a presvedčivo odôvodniť, aké dôvody hodné osobitného zreteľa ho k tomu viedli.

26. Odvolací súd v danom prípade uvedeným spôsobom nepostupoval. Odôvodnenie jeho rozsudku čo do rozhodnutia o nároku na náhradu trov odvolacieho konania (§ 262 ods. 1 CSP) je z toho dôvodu nepreskúmateľné pre rozpor s ustanovením § 255 ods. 1 CSP, resp. pre absenciu prípadných dôvodov podľa § 257 CSP.

27. Z uvedených dôvodov odvolací súd dospel k záveru, že žalobca dôvodne uplatnil dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP a preto rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti, týkajúcej sa náhrady trov konania zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 v spojení s § 450 CSP), pričom sa už

nezaoberal dôvodnosťou dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

28. V ďalšom konaní odvolací súd rozhodne o trovách odvolacieho konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

29. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.